

Tysklands Landbrugspolitik*).

Af Konsulent P. Rasmussen, Aabenraa.

Et Lands Agrarpolitik er ikke kun bestemt af dets Struktur, — af Forholdet mellem Landbrugsjord og Industri. Afgørende er i høj Grad den almindelige politiske Indstilling. Det viser en Sammenligning af tysk og engelsk Landbrugspolitik eller en Sammenligning af Tysklands Landbrugspolitik før og efter 1933 meget tydelig.

Med Nationalsocialismens Overtagelse af Regeringen i Tyskland i 1933 skete der ogsaa en fuldstændig Revolution paa Agrarpolitikens og tysk Jordlovgivnings Omraade. Indtil denne Tid var den tyske Landbrugspolitik ikke principielt forskellig fra Danmarks eller andre Landes.

Jorden var en almindelig Handelsvare, der kunde belaaes og blev belaant i stadigt større Omfang. Landbruget var et Erhverv som alle andre og maatte paa bedste Maade af egen Kraft forsøge at klare Tidernes Vanskeligheder.

Indtil Midten af forrige Aarhundrede havde Tyskland været et Agrarland med betydeligt Overskud af Landbrugsprodukter. Den hurtige Tilvækst af Befolkningen i Forbindelse med den voldsomme tekniske Udvikling førte til stadigt større Forbrug i Landet og lettere Fremskaffelse af Varerne fra Udlandet. Agrarlandet udviklede sig til Industriland med stadig større Landbrugsimport.

Denne Udvikling førte helt naturligt ogsaa til stadig større Afhængighed af Udlandet, hvad det tyske Folk maatte bøde for under Verdenskrigen. Ved sin forfejlede Landbrugspolitik havde Tyskland ikke kun mistet den

*) Foredrag holdt i September 1939 ved Samvirksomheden for landbrugsfagligt Oplysningsarbejdes Kursus paa Landbohøjskolen.

saakaldte »Brottfreiheit«, det vil sige, det kunde ikke mere brødføde sig selv. Landets dyriske Produktion var tillige bleven afhængig af Indførsel af store Mængder Fodermidler. Der indførtes Kunstgødning (den Gang var Chile-salpeter den vigtigste Kvælstofgødning, den syntetiske Kvælstoffabrikation udvikledes først under Krigen), og man var endog henvist til udenlandske Høstarbejdere (hvert Aar benyttede man ca. 400 000 udenlandske Sæsonarbejdere til at bjærge Landets Høst). — Hele Produktionsgrenen var næsten gaaet tabt.

F. Eks.:

Faarebestanden androg i Tyskland i	1860	28,0 Mill.
	1913	5,0 »
	1930	3,5 »
Dyrkning af Raps og Rybs udgjorde i	1878	177000 ha
	1932	5000 »
Dyrkning af Hør udgjorde	i 1878	132000 ha
	1932	2200 »
Dyrkning af Hamp udgjorde	i 1878	21000 ha
	1932	260 »

For den enkelte Landmand var det mest rentabelt at indstille sin Bedrift efter Verdensmarkedets Forhold og Priser. Den tyske Stats Landbrugspolitik tillod det. Hvad der var privatøkonomisk rigtigt, gavnlig for den enkelte i mange Aar, blev til hele Landets Ulykke.

Man skulde have troet, at disse tunge Erfaringer under Verdenskrigen straks efter Krigen havde præget og påvirket den tyske Agrarpolitik. Men dette var ikke Tilfældet. Levnedsmiddelimporten steg tværtimod i ikke tidligere kendt Grad.

Indførselen til Dumpingpriser forvoldte det tyske Landbrug stadig større Vanskeligheder. Udviklingen i Efterkrigstiden kendetegnes ved Aar for Aar stigende Landbrugsgæld.

Landmændene søgte selvfølgelig — baade før og efter Krigen — at forbedre deres Kaar, at opnaa det mest mulige under de givne Forhold gennem utallige egne Orga-

nisationer og politiske Partier. De kæmpede for Told og andre Foranstaltninger til at hæve Priserne for Agrarprodukterne og for andre Lettelser. Enhver opnaaet Forbedring, i Særdeleshed stigende Produktpriser, førte dog til stigende Jordpriser, og dermed til stadig stigende Gæld. Hvert Tilbageslag og hver Krise førte til sidst til Indgreb fra Kreditorerne og dermed til Ruin for Bonden. Jorden var jo en Handelsvare, og efter gældende Lov kunde den vandre til en bedre, det vil ofte sige, kapital-kraftigere Ejer.

Landbrugets vanskelige Situation kendetegnes ikke blot ved den stigende Gæld og Tvangsauktionernes Antal. De Ti- og Hundredetusinde Bondeslægter, som i Tidens Løb udvandrede til Amerika eller søgte ind til Storbyerne og til Industriegne, taler ogsaa et tydeligt og sørgeligt Sprog.

Overfor denne Udvikling og Situation gjorde sig forskellige Opfattelser gældende. Den ene ansaa Landbruget i Tyskland for noget ikke-tidssvarende og erklærede direkte, at Tysklands Græsgange laa ved La Plata-Floden. Ernæringsgrundlaget vilde man udelukkende sikre gennem Industrieksport. — Mange holdt paa en kraftig Prispolitik og Hjælpeforanstaltninger af forskellig Art for at bøde paa det værste, og levede iøvrigt i Haabet om, at Forholdene skulde ordne sig tilfredsstillende af sig selv.

Her er Nationalsocialisterne gaaet helt nye Veje. De har taget Lære af de tidligere gjorde ulykkelige Erfaringer og har erkendt de dybere Grunde til Bondestandens stadige Vanskeligheder i den for Bonden unaturlig stærke Forbindelse med Kapitalen.

Nationalsocialismen har ikke ladet sig nøje med henholdende eller halve Foranstaltninger. Den har skabt en hel ny Jordlovgivning og ligefrem en ny Bonde-Ret.

For at forstaa den nye Jordlovgivning maa man stadig gøre sig klart, at Nationalsocialismen ikke ser sin Opgave i at sikre det enkelte Individ eller en enkelt Stand. Arbejdet med Jorden, Bondens Arbejde, er ikke kun et

økonomisk Problem for den enkelte, det er Tjeneste for hele Slægten, Tjeneste for Folket. Jorden er Folkets hellige Ejendom og maa udnyttes for Folket.

Det nye Tyskland anser Landbruget for at være Fundamentet for Staten. Denne Indstilling karakteriseres ved en Udtalelse af Landbrugsminister *R. Walther Darré*: »Naar en sund, kraftfuld Bondestand er Folkets Grundlag, kan alle Kriser, alt hvad Skæbnen bringer, overvindes. Den tyske Jord er Garant for Folkets Ernæring og det sunde Grundlag for at sikre og forøge tysk Blod. Kun en sund Bondestand kan garantere Folkets Bestaaen i al Fremtid.«

Denne Indstilling overfor Jorden og denne Opfattelse af Bondens Betydning er Forudsætningen for den tyske Landbrugspolitik.

Den fandt sit første bemærkelsesværdige Udtryk i den meget omtalte Arvegaardslov — »Reichserbhofgesetz« — af 29. September 1933, som med fuld Ret kan kaldes en Revolution paa Landbrugets Omraade.

Rigsarvegaardsloven begynder med en Indledning, der i faa Ord, men meget klart og tydeligt, indeholder saavel Lovens Formaal som dens Hovedregler.

»Rigsregeringen vil under Sikring af gammel tysk Arveskik bevare Bondestanden som Livs- og Blodkilde for det tyske Folk.«

Hermed gives der Udtryk for, at Loven i første Linie har et befolkningspolitisk Formaal. Befolkningen paa Landet har større biologisk Kraft end Bybefolkningen. Et Par Tal viser Forholdet mellem By og Land og Udviklingen i de senere Aar:

Pr. 1000 Indbyggere var der Levendefødte:

i Storbyerne	1933	11,2
	1936	15,6
i Provinsbyer	1933	14,5
	1936	19,5
paa Landet	1933	18,1
	1936	21,5

Rigsarvegaardsloven skal styrke Bondestandens biologiske Kraft og modvirke Flugten fra Land til By.

Loven fortsætter:

»Bøndergaardene skal beskyttes mod Forgældelse og Splittelse (for stærk Opdeling ved Arveskifte), for at de stadig som Slægtens Arv kan forblive i frie Bønders Eje.

Der skal arbejdes hen paa en sund Fordeling af Landbrugenes Størrelse, da et stort Antal levedygtige smaa og mellemstore Bøndergaarde — jævnt fordelt over hele Landet — er den bedste Garanti for Sundheden i Folk og Stat.«

I mange Egne i Tyskland blev Gaarden tidligere opdelt — parcelleret — i lige saa mange Stykker, som der var Arvinger. Resultatet bliver saa det mærkelige Billede, som vi forbavses over, naar vi rejser i Mellem- og Sydvesttyskland: Helt smalle Agre, undertiden saa smalle, at man maa betrede Nabocens Mark for at kunne vende Ploven. Det er fuldstændig umuligt at anvende Maskiner i disse »Parzellenwirtschaften«. De bliver saa smaa og uøkonomiske, at de ikke kan ernære en Familie.

I andre Egne var det derimod nok Skik og Brug at overlade Ejendommen udelt til Arvtageren. Men for at udløse de andre Arvinger maatte der optages nye Laan, stiftes Gæld, som i enhver Nødgangstid bragte Bonden i Vanskeligheder.

Her griber Arvegaardsloven afgørende ind. Bøndergaarden er mere end almindelig Formue; den er ikke blot et økonomisk Anliggende for den midlertidige Ejer, den er Eksistensgrundlaget for hele Bondeslægten og skal sikres som saadan.

Rigsarvegaardslovens Grundtanker og vigtigste Bestemmelser er følgende:

Et Land- og Skovbrug, som ejes og drives af en »bauernfähig« Person — det vil altsaa sige een, der er egnet til at være Bonde — er ifølge Loven uden videre en Arvegaard, naar det mindst maa anses som »Ackernahrung«,

altsaa stort nok til, at en Familie her har sit Udkomme, og ikke er større end 125 ha.

Nye Arvegaarde kan stadig opstaa ved Deling af større Landbrug og med særlig Tilladelse ved Deling af Arvegaarde.

Arvegaardene indregistreres i et Arvegaardskataster (Matrikel), hvori der nu er indført langt over Halvdelen af det samlede tyske Landbrugsareal.

Principielt kan en Bonde kun eje een Arvegaard. Her gælder dog en Overgangsbestemmelse for dem, der ved Lovens Ikrafttræden ejede flere selvstændige Arvegaarde. Ved den første Arvedeling kan det ved Testamente eller Arvepagt ogsaa bestemmes, at en Søn eller Sunnesøn overtager to Arvegaarde.

Til en Arvegaard hører Jord og Bygninger, for saa vidt som de drives ud fra selve Gaarden, endvidere det levende og døde Inventar og alle Produkter, der er nødvendige for en normal Drift.

Arvegaardens Ejer kaldes »Bonde«. Ene og alene han har Ret til at føre denne Titel. Andre Ejere eller Forpagtere i Landbruget kaldes »Landmænd«. At der her gøres Forskel, betyder naturligt ikke nogen Nedsættelse af Landmændene; men det er et Udtryk for, at Staten paa den ene Side giver Bonden større Rettigheder, hvad paa den anden Side ogsaa fører større Forpligtelser med sig.

En Bonde maa opfylde følgende Betingelser, som er en Forudsætning for at være »bauernfähig«:

Han maa have tysk Statsborgerret. Er det ikke Tilfældet, kan Arvegaardsarvingen søge det indenfor et bestemt Tidsrum.

Han maa være af tysk eller beslægtet Afstamning.

Han maa ikke være gjort umyndig paa Grund af Aandsvaghed, Drikfældighed eller lignende. Mindreaarighed er derimod ingen Grund til ikke at være »bauernfähig«.

Han maa være hæderlig — »ehrbar«. Vanærende Straf er selvfølgelig ikke at forene med Hædersnavnet Bonde. Meget vigtigt er det, at man af en hæderlig Bonde kræver,

at han ikke indgaar letsindige og unødvendige Gældsforpligtelser, og at han gør alt for at betale den Gæld, han har paadraget sig. Paa den ene Side sikrer Staten Bonden paa hans Ejendom, mens der saa paa den anden Side forlanges en plefri Betalingsmoral overfor Bondens Kreditorer.

Endelig skal han være i Stand til at drive sin Gaard. Bonden skal altsaa virkelig være Bonde. Ogsaa dette maa forstaaes ret. Det kan f. Eks. tænkes, at Bonden tillige er Officer, Embedsmand eller lignende; men saa maa han i det mindste forstaa sig noget paa Landbruget og føle sig knyttet til sin Gaard og sin Jord.

Opfylder en Mand ikke mere de nævnte Forudsætninger, maa han heller ikke mere kalde sig Bonde. Han mister hermed de særlige Rettigheder, der knytter sig hertil. Mister Bonden sin Hæderlighed, kan Retten til at drive Arvegaarden fratages ham for en vis Tid eller for stedse og overgives til Ægtefællen eller nærmeste Arving.

I Arvefaldet gaar Arvegaarden udelt over paa nærmeste Arving, den saakaldte »Anerbe«.

Loven fastlægger en bestemt Arveordning. »Der Anerbe«, den arveberettigede, findes i følgende Rækkefølge:

1. Arveladerens Sønner eller Sønnesønner,
2. — Fader,
3. — Brødre eller deres Sønner,
4. — Dotre » » »
5. — Søstre » » »
6. — andre kvindelige Efterkommere.

Som det tydeligt nok ses, bliver principielt de mandlige Arvinger begunstiget fremfor de kvindelige. Slægten og Slægtsgaarden skal saavidt muligt føres videre i den mandlige Linie.

Har Arveladeren, Bonden, flere »bauernfählige« Sønner, opstaar det Spørgsmaal, hvem der staar først. I mange Egne med bestemt Arvebrug gjaldt det saakaldte

Majorat, d. v. s. den ældste arvede Gaarden, og her gælder dette ogsaa i Fremtiden. I andre Egne gjaldt Minoratet; her er fremdeles den yngste Søn Arving. Hvor bestemte Arveregler ikke er blevet anvendt tidligere, er det den yngste Søn, der arver Gaarden.

Paa Grund af Arveordningen kunde der dog opstaa unødvendige Haardheder. Loven tillader derfor udtrykkeligt, at der indenfor bestemte Grænser kan ske Forskydninger i Rækkefølgen. Dertil er det nødvendigt, at Bonden laver et Testamente eller en Arvepagt. Ved første Arveskifte, efter at en Gaard er blevet Arvegaard, gaar en Datter eller hendes Søn uden videre — ogsaa uden Testamente — forud for anden og tredie Arveordning.

Bondens Ægtefælle er efter Loven ikke Arvegaardsarving. Ved Testamente eller Arvepagt kan Bonden dog bestemme, at hun skal overtage Gaardens Forvaltning og Brug. Naar en Søn eller Datter er »Anerbe«, gælder denne Ret, til Arvingen er fyldt 25 Aar; i alle andre Tilfælde for Livstid.

Et meget vigtigt Spørgsmaal er nu, hvorledes Forholdet overfor de øvrige Arvinger er ordnet. Det er her, hvor særligt ogsaa den udenlandske Kritik har sat ind. I Virkeligheden er Bestemmelserne for de øvrige Arvinger dog slet ikke saa haarde og uretfærdige, som det ved en overfladisk Betragtning kunde se ud til.

Børnene — altsaa ogsaa de øvrige Arvinger — har selvfølgelig Ret til en passende Opdragelse paa Gaarden indtil deres Fuldmyndighed. De har i Forhold til Gaardens Ydeevne Ret til en passende Uddannelse og Udstyr til at grundlægge egen Eksistens eller Ægteskabsudstyr. I Særdeleshed kan Udstyret til Sønner bestaa i Midler til at overtage nyoprettede Brug. Kommer Efterkommere uforskyldt i Nød, saa har de Hjemstedsret paa Gaarden, hvor de til Gengæld maa yde passende Arbejde.

De nærmere Bestemmelser angaaende Forsørgelsen af de andre Børn viser tydeligt nok, at de har Krav overfor »Anerben« i et Omfang, som er foreneligt med Arvegaar-

dens Bevarelse. Det er heller ikke Meningen, at Udstyret til de andre Børn kun skal fremskaffes af de kontante Midler, der i Øjeblikket staar til Raadighed; de kan betales i Rater og muligvis ogsaa ved Laan.

Ved Arvedelingen faar de øvrige Arvinger selvfølgelig deres Andel i de Efterladenskaber, der findes ved Siden af Arvegaarden. Naar der hviler Gæld paa Gaarden, er der muligvis ikke noget at dele. Men Formaalet med Arvegaardsloven og de andre Agrarlove er jo at styrke Bonden, at fjerne Gældsbyrden og give ham Muligheder for at gøre Opsparinger til sig selv og sine Efterkommere.

Iøvrigt vil vist nok en anden Mulighed i Fremtiden udnyttes i stærkere Grad end hidtil — at tegne Livs- og Etableringsforsikringer som Betryggelse for de øvrige Arvinger.

Alt i alt, man kan paa ingen Maade tale om, at de andre Børn er gjort arveløse. Var dette Tilfældet, vilde Loven jo virke direkte imod dens Hensigt — at sikre Bondestanden som Blodkilde for Nationen.

Af særlig stor Betydning er Bestemmelserne angaaende Salg, Behæftelse og Bortforpagtning af Arvegaarden.

Arvegaarden er principielt uafhængelig og ubehæftelig. Undtagelser fra disse Regler kan kun tillades, naar Arveretten, hvis der foreligger vigtige Grunde, giver sit Samtykke. Belastninger, som forefandtes, da Gaarden blev Arvegaard, bliver selvfølgelig bestaaende, men ordnes ved en særlig Saneringslov.

Forbudet imod Belastning gælder ikke for Aftægtsydelse, Servitutter og lignende, og naar der udstykkes nye Brug. Grundforbedringsarbejder og lignende vil anses for en vigtig Grund for at optage Laan.

Bortforpagtning af en Ejendom for et længere Tidsrum end 3 Aar maa godkendes af Arveretten.

Ligesom Gaarden principielt ikke kan sælges eller pantsættes uden særlig Tilladelse, kan den heller ikke gøres til Genstand for Retsfølging. Den er undtaget for Tvangsauktion og Konkurs.

Der er endvidere at bemærke, at heller ikke de paa Gaarden avlede Produkter kan sættes til Tvangsauktion. Her gælder dog visse Undtagelser for offentlige Afgifter og i en Overgangstid ogsaa privatretlige Fordringer.

Med disse vidtrækkende Bestemmelser frigøres Bonden fra Kapitalen; hans Jord kan ikke mere være Spekulationsobjekt.

Men som allerede fremhævet betyder denne Beskyttelse paa ingen Maade, at han ikke mere skal betale sine Gældsforpligtelser. Det er ligefrem en Æressag, at han betaler. Der er sikret ham tilstrækkelige, faste Priser, saa han ret nøje kan beregne, hvilken Gæld han kan taale. Efterkommer han ikke sine Forpligtelser, kan han, som allerede omtalt, tabe Retten til at være Bonde.

Det siger sig selv, at alt dette betyder en Omvæltning paa Kreditomraadet. Den hypotekariske Sikkerhed har tabt sin afgørende Betydning. Kreditten til Bonden maa fremtidig gives som Personalkredit. Herved træder Andelskasserne i Forgrunden fremfor de store Banker.

Til at gennemføre de store Opgaver, som Arvegaardsloven byder, er der skabt en særlig Retsinstitution, Arveretten, med 3 Instanser: Anerbengericht, Erbhofgericht og Reichserbhofgericht. Her afgøres alle Stridsspørgsmaal.

Første Instans er besat med 1 Dommer og 2 Bønder, anden Instans med 3 Dommere og 2 Bønder og tredje Instans med 2 Dommere og 2 Bønder og med Ministeren som Præsident.

Bønderne har her samme Rettigheder som den juridiske Dommer. Herved sørges der for, at Rettens Afgørelse bliver i Overensstemmelse med Bondens Opfattelse og Tankegang. Afgørelserne skal ikke træffes efter Paragrafer og Bogstaver, men saaledes, som de tjener Bondestandens og Folkets Interesser bedst. Lovens Hensigt og Formaal skal være bestemmende.

Arvegaardsloven betyder selvfølgelig en vis Frihedsbegrænsning for den enkelte, — men paa den anden Side

faar Bonden nye Rettigheder. Eksistensen, Gaarden, er sikret for ham og hans Slægt. Det private Initiativ og Foretagsomhed hæmmes paa ingen Maade; Avancen er Bondens, eller den kommer hans Børn tilgode.

For mange vil det sikkert forekomme uforstaaeligt, at man paa een Gang kan være Ejer af en Ejendom og samtidig mangle Ret til at sælge og pantsætte den. Her er der visse Paralleller mellem Arvegaardsloven og den gamle Majoratsret. Formaålet er dog vidt forskelligt. Majoratsvæsenet tilsigtede at bevare en stor Formue for en bestemt Slægt, — Arvegaardsretten gælder dog kun for smaa og mellemstore Bøndergaarde og skal gøre Bonden uafhængig af Kapitalen.

Forgældelsen indenfor Landbruget var erkendt som en nødvendig Følge af selve Systemet. Med Retten til Pantsætning følger praktisk en Tvang dertil. Høje Jord- og Ejendomspriser, — høj Gæld, som ikke kan forrentes i daarlige Tider! Som den eneste Udvej til at undgaa Forgældelsen har man nu afskaffet Handelen med Jorden og vanskeliggjort Belaaningen.

Ved Arvegaardslovgivningen er den bestaaende Gæld ikke bragt ud af Verden. Bestaaende Rettigheder skal respekteres som tidligere, — men Meningen er efterhaanden at nedbringe og tilsidst afskaffe Bondens Gæld.

At det vil være mange Aar, inden den tilstræbte Idealtilstand er naaet, betragtes som underordnet. Der er sat en Grænse for videre Forgældelse, og Ejendommen er nu sikret Bonden og hans Efterkommere. — Det er givet, at en saadan indgribende Lov ogsaa er forbundet med Ulemper. Men dem maa man finde sig i af Hensyn til de store Fordele, der vil komme Efterslægten tilgode.

For at hjælpe de stærkest forgældede Bønder er der truffet særlige Hjælpeforanstaltninger, lignende som ved den danske Akkord- og Saneringslovgivning.

Ved Lovens Ikrafttræden var der vel nok mange tyske Bønder, der var ret kritiske og skeptiske. Men i det store og hele kan man nu efter 6 Aar konstatere, at Loven faar

Anerkendelse i alle Kredse, og at den har virket meget tilfredsstillende. Dens Formaal: At bevare Ejendommen i Slægten og forhindre, at den overbelastes med Gæld, er jo heller ikke fremmed for gammel tysk Ret og Tradition. Den bunder netop i gammel Bonderet, — den norske Odels- og Aasædesret. — Dertil kommer, at man stadig bestræber sig paa at praktisere Loven, saa Bondens naturlige Opfattelse bliver det afgørende. Man kan og skal gøre alt, hvad der er fornuftigt, og hvad der tjener Bondestanden og dermed Samfundet. Derover vaager Bønderne selv som Dommere ved Arveretten.

Selv om en meget stor Del af Landbrugsejendommene i Tyskland er inddraget under Arvegaardsloven, er der dog en anden meget betydelig Del, som ikke omfattes af disse Bestemmelser. Men ogsaa her er der Hjemmel for en ret vidtgaaende Kontrol.

Handel med almindelige Landejendomme over 2 ha er kun gyldig, naar der opnaas Godkendelse af en dertil autoriseret Myndighed (Landraaden i Forbindelse med Kredsbondetføreren).

Godkendelse af Købet maa kun nægtes, naar det drejer sig om Jord til Landbrug og Skovbrug og

- 1) naar Handelen kan medføre Fare for Driftens ordentlige Gennemførelse og dermed Folkets Ernæring,
- 2) naar Køberen ikke kan anses for ved Købet at have Landbrug som Hovederhverv,
- 3) naar Handelen tager Sigte paa en uøkonomisk Opdeling af Ejendommen,
- 4) naar Handelen lader befrygte, at Brugets Selvstændighed vil gaa tabt, og
- 5) naar Købesummen staar i groft Misforhold til Ejendommens Værdi.

Disse Bestemmelser gælder ogsaa ved Forpagtninger.

Bestemmelserne skal hindre Landejendommens Overgang til Ikke-Landmænd. Den tyske Jord er intet Spekulationsobjekt, den skal tjene til Folkets Ernæring.

Ud fra dette Krav er der ogsaa skabt Muligheder for at skride ind overfor Landmænd, der forsømmer deres Jord paa en grov Maade. Med Rettigheden til Jorden følger ogsaa Pligten til at drive den. Her udoves et Tilsyn gennem Kreds- og Landsbondeforenen.

En anden meget vigtig ny Lov, som er bestemmende for det nye Tysklands Agrarpolitik, er Loven om Rigsernæringsstanden af 13. September 1933: »Gesetz über den vorläufigen Aufbau des Reichsnährstandes und Massnahmen zur Markt- und Preisregelung für landwirtschaftliche Erzeugnisse«.

Der dannedes herved en hele Landbruget omfattende Organisation: »Reichsnährstand«. Den er tilsluttet alle Bønder, Landmænd, Landarbejdere, Forhandlere af Landbrugsprodukter, Møllere, Bagere, Slagtere og alle andre, som har med Landbrug og med Folkets Ernæring at gøre. Disse er sammensluttet til et stort Fællesskab og danner nu et Instrument, som effektivt kan sættes ind for at løse de Opgaver, Ernæringsituationen stiller.

Denne ene mægtige Sammenslutning afloser utallige større og mindre Landbrugssammenslutninger og Foreninger, som tidligere hver især forsøgte at løse enkelte Opgaver. Derved fremkom et »imellem og imod hinanden«, en Uensartethed og Uenighed i Landbrugets Opfattelse og Tilkendegivelse, som maatte føre til, at Landbruget mistede enhver Indflydelse. — Reichsnährstand er derimod en Blok, som kan sidestilles med de store Industri-karteller og som kan gøre sin Indflydelse gældende til alle Sider.

I Spidsen for Reichsnährstand staar Landbrugsminister Darré, som Rigsbondefører. Organisationen forgrener sig udover de enkelte Provinser og Lande ned til Amter, Sogne og Kommuner. Overalt er der indsat Bondeførere, der udfører deres Embede som Ærespost.

Arbejdet indenfor Reichsnährstand er opdelt i 3 Hovedafdelinger:

- I. Mennesket.
- II. Bedriften.
- III. Markedet.

Det er bemærkelsesværdigt, at man ikke blot interesserer sig for Driftsøkonomi- og Afsætnings-Problemer. Man drager ogsaa Omsorg for Landbrugeren og Landarbejderen som Menneske. — Der er mange Problemer, som ikke kan løses ved faglig Dygtiggørelse og tekniske Foranstaltninger alene; de kræver Personligheder med den rigtige Bondesans, den rigtige Holdning og Karakter.

Paa Loven om Reichsnährstand beror hele den tyske »Marktordnung«, Reguleringen og Fordelingen af Landbrugsproduktionen og dens Priser.

Tidligere bestemte i alt væsentligt »Kræfternes frie Spil« — Tilbud og Efterspørgsel — Prisen. Stigende Priser animerede Produktionen og hæmmede Efterspørgslen, hvad der omvendt igen resulterede i et Prisfald. Denne Usikkerhed maatte udvikle sig paa den ugunstigste Maade og medføre svære Kriser for Landbrugets uelastiske Drift.

Her bryder nye Love af Princip med de labile, svingende Priser. Principielt indføres faste, nationaløkonomisk retfærdige Priser, d. v. s. Priser, som baade tager Hensyn til Producenten, Konsumenten og den nødvendige Handel.

Stabile Priser forudsætter en Regulering af Afsættningen og eventuelt ogsaa Regulering af enkelte Produktioner, for at der ikke bliver for meget af en Vare og samtidig saa meget større Mangel paa andre.

Denne Regulering foretages af Landbrugets egen Organisation under Tilsyn af Staten.

Handelen overtager nu mere Fordelerrollen og har ikke mere den samme store Risiko som tidligere. Derfor har man — uden at skade Handelsstanden — ogsaa kunnet reducere Handelsavancen betydeligt. Netop herved har man ved mange Produkter kunnet forhøje Landbrugets Salgspris uden at sætte Forbrugerprisen op.

Det siger sig selv, at de stabile Priser er af uhyre stor

Betydning for Landbruget. Det er dog ikke saaledes, at Priserne er helt ens hele Aaret; der tages ogsaa Hensyn til Afstanden fra Markedet og andet. De faste Priser gør det muligt for enhver Landmand at kalkulere sin Bedrift paa langt Sigt. Med rentable Priser betyder den største Produktion tillige det største Nettoudbytte.

Pris- og Afsætningsreguleringen er foretaget med stor Grundighed og Organisationsevne for alle Produkter og Produktionsomraader. At gaa i Enkeltheder her fører for vidt.

Der skal kun lige nævnes, at der er dannet »Hauptvereinigung« for de enkelte Produkter, f. Eks. for Korn, Mælk- og Mælkeprodukter, Æg, Kød, Flæsk o. s. v. — Hovedopgaverne er:

- at indstille Produktionen i Forhold til Behovet,
- at overvaage Indførslen og begrænse den i Forhold til Forbruget,
- at fordele Varerne,
- at sørge for en retfærdig, stabil Pris,
- at sikre Forsyningen, og
- at drage Omsorg for nødvendige Forraad.

Denne Planøkonomi indenfor Tysklands Forsyning med Levnedsmidler er nu allerede gennemført i flere Aar. Det er let at se, at den i Dag — under den nye Krigssituation — betyder en uhyre stor Fordel. Darrés Landbrugspolitik har fra første Begyndelse af været meget vidtskuende. Nu skal den bestaa sin Prøve, — og det staar udenfor al Diskussion, at Tyskland, takket være sin Landbrugspolitik i de sidste Aar, staar meget bedre rustet end under Verdenskrigen, hvor man først efterhaanden, som Problemerne blev brændende, beskæftigede sig med dem. I Dag kan Tyskland stille sin »Nährstand« Side om Side med »Wehrstanden«.

Fra Rigsbondedagen i Goslar indledede Rigsbondeforeneren for nogle Aar siden en Produktionskampagne, den saakaldte »Erzeugungsschlacht«.

Landmanden skal sætte alt ind for at hæve Produktionen, højne Udbyttet af den tyske Jord. Herved belæres og hjælpes han af Reichsnährstand og alle dens Indretninger og Institutioner, dens Konsulenter og Fagfolk.

Konsulentarbejdet, Landbrugsskolerne og alt, hvad der har med Landmændenes Uddannelse og Dygtiggørelse at gøre, er i de senere Aar støttet og udviklet meget stærkt.

Reichsnährstands Forgørelse helt ud i den sidste Landsby muliggør, at enhver Anvisning kan bringes ud og kan blive efterkommet af alle Landmænd.

De til Produktionsudvidelsen fremsatte Paroler har i Dag ogsaa større Interesse her i Landet, efter at Forholdene nu ogsaa kræver en vis Selvforsyning her. Parolerne er kort følgende:

1) Omhyggelig Jordbearbejdning, den bedste Udnyttelse af Staldgødning og Ajle, forøget Gødskning og rigtig Gødskning.

2) Udvidelse af Rødfrugtdyrkning.

Sukkerroer og Kartoffler giver det største Udbytte pr. ha. Ensilerede Kartoffler kan udmærket danne Grundlag for et stort Svinhold.

3) Dyrkning af Melle- og Stubafgrøder giver værdifuldt æggehviderigt Foder og sparer Kraftfoder. Konserveringsproblemet er løst ved Ensilering.

Vinterbyggen giver tidlig Høst og dermed større Muligheder for 3 Gange Høst i 2 Aar.

4) Bedre Udnyttelse af Græsarealerne, Dyrkning af Lucerne, Fenne-Inddeling og rigtig Højbjergning med mindst muligt Tab.

5) Hold gode Dyr, som kan omsætte Grovfoderafgrøderne til store Ydelser, og foder dem rigtig!

Paa Husdyravlens Omraade er der i de senere Aar gennemført meget vidtrækkende og betydningsfulde Bestemmelser. Der maa kun benyttes kaarede Handyr. Ydelseskontrollen er gjort obligatorisk for alle Besætninger med flere Køer.

6) Anvend Maskiner — muligvis paa Andelsgrundlag — for at modvirke Mangelen paa Arbejdskraft og for at lette Landbrugsarbejdet!

Hvor stærk Tekniseringen af det tyske Landbrug i de sidste Aar har kunnet gennemføres, viser Tallene for Afsætningen af Landbrugsmaskiner:

i 1932 138 Mill. Rigsmark,
i 1938 460 Mill. Rigsmark.

Det betyder nu en meget stor Fordel, at disse Paroler ikke er Krigsparoler, — men at Landmændene allerede i flere Aar er bleven animeret og opdraget til at indstille deres Bedrift i denne Retning og paa dette Grundlag.

Den størst mulige Produktion ligger selvfølgelig i Statens og hele Folkets Interesse; men derved er ogsaa den enkelte Landmand, set fra et privatøkonomisk Standpunkt, bedst tjent.

Man kræver dog her ikke blot større Anstrengelser fra Landmændenes Side, Staten hjælper selv til. Der gives billige og langfristede Laan og meget betydelige kontante Tilskud:

til Grundforbedringsarbejder,
til Omplojning og Forbedring af Græsarealer,
til Indretning af Skiftefolde paa Græsmarkerne,
til Bygning af Siloer og Ajjlebeholdere,
til Anskaffelse af Kartoffelkogere (Dämpfanlagen) til
Andelselskaber,
til Anskaffelse af Landbrugsmaskiner og til mange andre
lignende Formaal.

Kunstgødningspriserne er ved en særlig Aktion sat betydeligt ned, særlig for Kvælstof og Kali.

Arbejdstjenesten er sat ind ved store Grundforbedrings-, Landvindings- og Kultiveringsarbejder, som den enkelte ikke kunde magte.

For den enkelte Landmand, som havde faaet for stor Gæld, er det af største Betydning, at den gamle Gæld afvikles og nedbringes.

Der gennemføres en omfattende Gældsafvikling — Entschuldung.

Gælden skal tilbageføres til et passende Niveau og amortiseres. Den skal fremtidig være taalelig for Ejendommen. Her er der indført et nyt Begreb, »die tragbare Rente«, hvis Beregning lettes ved, at Prisfaktoren er givet.

Ved mindre Behæftelse fastlægges Gælden, og den skal amortiseres i Løbet af 50 Aar.

Ved stærkt forgældede Ejendomme gaas ud fra Ejendomsskylden (Einheitswert). Deraf beregnes den saakaldte Driftsværdi (Betriebswert). Renteydelsesgrænsen andrager 5 pCt. af Driftsværdien.

Driftsværdien er højeste Belastningsgrænse. $\frac{2}{3}$ af Driftsværdien er »mündelsicher«; her er Sikkerhed som for umyndiges Midler.

Gælden, der ligger ud over denne $\frac{2}{3}$ Grænse, kan nedskrives til Renteydelsesgrænsen.

Rentefoden er 4 pCt. for den »mündelsichere« Del af Gælden, $4\frac{1}{2}$ pCt. for den øvrige Del, Amortisationen andrager $\frac{1}{2}$ pCt.

Fordringer kan højst nedskrives med 50 pCt.; hvor dette ikke er tilstrækkeligt, bærer Kreditorerne ikke yderligere Tab, Resten overtager Staten. Hvor Nedskrivningen betyder særlig Haardhed overfor Kreditorerne, hjælper Staten yderligere til og afløser hele Fordringen.

Hvor det ikke drejer sig om Arvegaarde, er en Tvangsauktion stadig mulig. Naar Kreditor ikke er Landmand, men f. Eks. en Bank, kan han efter tidligere nævnte Bestemmelser ikke blive Ejer af Ejendommen. Men han kan faa Tilladelse fra Landraaden til at byde, naar han indenfor et bestemt Tidsrum sælger Ejendommen videre til en Landmand.

Det tyske Landbrugs samlede Gæld udgjorde pr. 1. Juli 1938 11,9—12 Milliarder RM. — Sammenlignet med den af

Statistisk Departement pr. 15. Juli 1937 opgivne Gæld for det danske Landbrug paa næsten 4½ Milliarder Kroner, er denne Belastning af Landbruget i Tyskland meget ringe.

Selv om der ved Gennemførelsen af Produktionskampagnen er investeret betydelig Kapital, har Gælden i de senere Aar vist aftagende Tendens; efter »Institut für Konjunkturforschung« i 1937/38 en Nedgang paa 0,7 pCt. Større Betydning end Nedgangen i den samlede Gæld har dog Nedgangen af Landbrugets aarlige Renteydelse. Fra 1 010 Mill. RM. i 1931/32 er den gaaet ned til 560 Mill. RM. i 1937/38.

Paa enkelte Omraader har det tyske Landbrugs Udgifter i de sidste Aar været stigende, særlig gælder det Arbejdsudgifterne. Her overfor er der til Udligning gennemført en Forhøjelse af Priserne for Mælk, Kød og Flæsk, som samtidig skal animere Produktionen af forædlede dyriske Produkter. En saadan Prisforhøjelse kan dog altid kun gennemføres under fuld Hensyntagen til det almindelige Prisniveau.

Landbruget støttes tillige ved en meget lempelig Skattepolitik. Til Illustration herfor et Eksempel fra en Gaard paa ca. 50 ha i Angeln. Det sidste Regnskabsaar viser et Nettoudbytte paa ca. 15 000 RM. — Men der er i Aarets Løb indkøbt en Traktor og andre Landbrugsmaskiner for ca. 10 000 RM. Disse maa i første Aar nedskrives til 1 RM. Og med Børnefradrag bliver Bondens skattepligtige Indkomst paa den Maade udregnet til ca. 4 000 RM. — Paa samme Maade behandles efter tysk Skattelovgivning en ny Arbejderbolig. Staten yder først et kontant Tilskud paa ca. 30 pCt.; Resten kan nedskrives i første Aar til 1 RM.

Ved at skabe bedre Boligforhold sikres den nødvendige Arbejdskraft paa Landet; Landflugten hæmmes. Interessant er i denne Forbindelse en Aktion, der er bleven gennemført i Østpreussen, hvorved der blev fremskaffet 6 000 Malkekøer til Landarbejderfamilier.

Oprettelsen af nye Brug, i Særdeleshed Arvegaarde, betyder en Forøgelse og Styrkelse af Bondestanden og ligger dermed paa hele den tyske Agrarpolitik's Linie. Udstykningen begunstiges paa mange Maader. De nye Brug oprettes særligt:

- 1) paa ny kultiverede Arealer,
- 2) paa de Arealer, som indvindes ved de store Dige-arbejder ved den slesvig-holstenske Vestkyst og
- 3) ved Opdeling af store Ejendomme.

Antallet af nye Brug er i de sidste Aar gaact en Del tilbage, fordi man har Vanskeligheder ved at købe Jord nok. Tvangsauktionernes og de billige Jordprisers Tid er forbi. For øvrigt er Brugenes Gennemsnitsstørrelse steget betydeligt. I 1919 til 1932 var det gennemsnitlige Jordtilliggende for nye Brug 10,5 ha, og det er steget til 20,1 ha i 1937. Da en Del af de nye Brug har mindre end 10 ha, er der oprettet adskillige med ikke saa lidt mere end 20 ha. Ved en Besigtigelse af den ny-inddagede Adolf-Hitler-Koog ser man meget tydeligt, at man opretter middelstore og smaa Bøndergaarde og saakaldte Arbejder-»Siedlungen« mellem hverandre, for at de forskellige Brugsstørrelser i enhver Retning kan supplere hinanden.

Foruden at oprette helt nye Brug, arbejdes der energisk paa at gøre bestaaende Brug store nok til, at en Familie kan leve deraf. Den gennemsnitlige Brugsstørrelse er betydeligt mindre end i Danmark og i mange Egne alt for lille. Ved Tildeling af Tillægsparceller og Omlægning skabes der bedre Forudsætninger for en tidssvarende og rationel Drift, og de føres frem til Størrelse af en »Acker-nahrung«.

Jordfordelingen er endnu et meget stort Problem i Tyskland. I de senere Aar er der aarlig omlagt ca. 70 000 ha. Men Arealet, der trænger til Omlægning og Arrondering, opgives til 7 Mill. ha. Forberedelserne til en meget stærkere Omlægning og Sammenlægning i de Egne med helt smaa

Brugsstørrelser er i fuld Gang og er heller ikke standset af Krigen.

Ved Oprettelse af nye Brug interesserer man sig ikke alene for Bruget, men tillige i ganske betydelig Grad for Brugeren. Der stilles meget strenge Krav til den nye Bonde og Bondekone; derved er det ikke saa meget deres finansielle Forhold som deres Dygtighed og menneskelige Kvalifikationer, der bliver afgørende for, om de kan faa tildelt en »Neubauernschein« og dermed Berettigelse til et nyt Brug.

Ved Tildelingen af nye Brug tages der stort Hensyn til, at Ansøgeren er hjemmehørende paa Egnen. Først naar der ikke er kvalificerede Ansøgere mere indenfor Amtet, tager man fremmede fra Naboamtet, og først naar der ikke er flere indenfor en Provins, henter man dem fra andre Provinser.

Til Slut nogle korte Angivelser af de i de senere Aar ved ihærdigt og maalbevidst Arbejde opnaaede Resultater:

Selvforsyningen af den tyske Befolkning er trods stadig stigende Forbrug forhøjet til 82 pCt. af det samlede Fødevarerforbrug. I 1927 androg den kun 65 pCt.

Trods en Indskrækning af Kraftfoderforbruget til under det halve i Forhold til Tiden før 1933 er det i det store og hele lykkedes at opretholde den samme Mælkeproduktion.

Man har kunnet samle meget betydelige Forraad, — og Lagerbeholdningerne dækker Forbruget langt ind i Fremtiden.

Ved forøget Indsats har Landbruget i de sidste Aar sparet Staten for Milliardbeløb i Deviser.

To betydningsfulde Problemer, som skal løses i Fremtiden, har i den senere Tid i særlig Grad beskæftiget den tyske Agrarpolitik:

1) Landbrugets Undervurdering.

Dette er ikke blot et tysk, men et internationalt Problem. Overfor Industrien har Landbruget i de sidste

50 Aar været for daarligt stillet. Landbrugets Udøvere har ikke modtaget den samme Løn for deres Arbejde, som andre Erhverv har opnaaet. Dette Forhold er ikke alene uretfærdigt, men nationaløkonomisk usundt.

2) »Die Landflucht«.

Landflugten er en Følge af Landbrugets Undervurdering. Den er erkendt som den største Fare for Landbruget og hele Folket. Med alle Midler vil man forsøge at overvinde denne Fare. Landet skal i Fremtiden have større Tiltrækningsevne end Byerne.

Her er der uløste Problemer. Det afgørende maa dog være, at man har erkendt Landbrugets og Bondestandens Betydning og de foreliggende Opgaver, — og at man maalt bevidst søger at afhjælpe og handle.

I Indstillingen til alle Problemer gives der 2 Betragtningssmaader. Den ene gaar kun ud fra de i Øjeblikket foreliggende reale Forhold og Muligheder. — Den anden sætter sig ud over alle Vanskeligheder og Enkeltheder og retter sin Opmærksomhed paa det principielle. — Paa denne Maade føres Tysklands Landbrugspolitik under Mottoet: »Blut und Boden«.